

A VÁLLALKOZÓKÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

AZ ERASMUS+ PROGRAM SEGÍTSÉGÉVEL
2016

Impresszum

SZERKESZTŐ: Györpál Zsuzsanna

FELELŐS KIADÓ: Tordai Péter igazgató

GRAFIKAI TERVEZÉS, TÖRDELÉS: Sebestyén Szilvia

KIADJA a Tempus Közalapítvány, 2017

További fotók: © Shutterstock, Pixabay

A kiadvány megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Európai Bizottság támogatta.

A kiadványban foglaltak nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság álláspontját.

Minden jog fenntartva.

ISBN 978-615-5319-37-2

Tempus Közalapítvány

1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.

Postacím: 1438, Budapest 70., Pf. 508.

Infó: (06 1) 237 1320

telefon: (06 1) 237 1300

fax: (06 1) 239 1329

e-mail: info@tpf.hu

internet: www.tka.hu

A Tempus Közalapítvány minden pályázataival kapcsolatos információt, pályázati űrlapot, egyéb dokumentumot térítésmentesen bocsát az érdeklődők rendelkezésére, azok kereskedelmi forgalomba nem hozhatók.

A VÁLLALKOZÓKÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

AZ ERASMUS+ PROGRAM SEGÍTSÉGÉVEL

TARTALOM

- 4 Vállalkozói kompetenciák fejlesztése új utakon**
Szokatlan, de eredményes módszerek az oktatásban
- 8 Generációváltás Magyarországon**
- 11 Gyógynövénykert az iskolában**
- 13 Civilként a környezetért és a vállalkozókért**
- 16 A bennünk élő művésszel a kiégés ellen**
- 18 Online játék vagy mezőgazdasági vállalkozás?**
Elfelejtene az óráról kijönni...
- 20 Függelék – Új stratégia az európai polgárok készségeinek fejlesztéséért**

VÁLLALKOZÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE ÚJ UTAKON

Mit tehet az iskola?

Milyen készségekre van szükség ahhoz, hogy valaki vállalkozóvá váljon? A képzési rendszer mely pontokon és hogyan vállalhat szerepet a legfontosabb kompetenciák fejlesztésében? Többek között ezekre a kérdésekre kerestek válaszokat a Tempus Közalapítvány kerekasztal-beszélgetésén, amelyet 2017. decemberében az Európai Szakképzési Héthez kapcsolódóan rendeztek meg. Az eseményen tanítási módszerek kutatásával, jó gyakorlatok kifejlesztésével, valamint az oktatás és a munkaerőpiac igényeinek összehangolásával foglalkozó szakemberek osztották meg tapasztalataikat, illetve hazai és külföldi példákon keresztül vázoltak fel innovációs lehetőségeket.

Különböző felmérésekből tudjuk, hogy a magyarok számára a pénzügyi döntések átlátása gyakran komoly nehézségeket okoz, és a problémamegoldás sem feltétlenül az erősségünk. Viselkedésünket a kockázat- és konfliktuskerülés, valamint a biztonságra törekvés jellemzi, és nem véletlenül: a magyar szülők igyekeznek erre nevelni a gyermekeiket. Noha ez a törekvés érthető, érdemes azt is figyelembe venni, hogy az a rengeteg rész-képesség, amit összefoglalóan vállalkozói készségnek nevezünk, nem csupán a vállalkozók számára hasznos. Éppen ellenkezőleg, a társadalmi és családi szinten való boldoguláshoz, az aktív és sikeres életforma kialakításához elengedhetetlen tudásról van szó.

A belső erőnkre építhetünk

A beszélgetés résztvevői, *Wágnerné Tomcsik Gabriella*, a *Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének oktatási és képzési igazgatója*, *dr. Bodó Márton*, az *Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet tudományos munkatársa*, valamint *Puskás Aurél* és *Nagy Bandor oktatási szakértők* a vállalkozói készségek mibenlétéről beszélve **a tudás alkalmazási képességét** határozták meg központi elemként. A legfontosabbnak azt tartották, hogy felismerjük és reálisan értékeljük a lehetőségeinket, megalapozott önbizalom birtokában képesek legyünk megküzdeni a nehézségekkel, fel tudjuk dolgozni a sikereinket éppúgy, mint a kudarcainkat, valamint motiváltak legyünk az önfejlesztésre, illetve készek az innovációra. A vállalkozóvá válás kulcsa ugyanis a problémaérzékenységen túl a kooperáció erejébe, a változtatás képességébe és a jövőbe vetett hit, valamint a folyamatos megújulásra való képesség.

Felmerült a kérdés: a család és az iskola hogyan közvetíti ezeket az értékeket a gyermekek számára? Mennyire támogatják a gyerekeket az önállóság és a kreativitás kibontakoztatásában? *Nagy Bandor* szerint a gyerekek „túlféltése”, kudarcoktól való óvása ahhoz vezet, hogy hosszú távon megfosztjuk őket fontos tapasztalatoktól. Ha csak egy előre ismertetett, jó megoldás alkalmazását tartjuk elfogadhatónak, nem készítjük fel a fiatalokat az önálló problémamegoldásra. *Puskás Aurél* véleménye szerint központi jelentőségű,

hogy az óvoda, az iskola, a pedagógus közösség mennyire képes a **készségeket egyénre szabottan fejleszteni**, a gyerekeket nem korlátozni, sőt, engedni őket saját magukat fejleszteni. A Közgazdasági Politechnikum Alternatív Gimnázium alapítója szerint ehhez számos ponton változtatni kellene a korábbi pedagógiai gyakorlaton. Például ha a nevelői munkának részévé válna a csoportmunka szervezése és moderálása, az értékelés rendszerében pedig az egyénről a csapatra helyeződne a hangsúly, a diákok felelőssége is növekedne. Ugyanakkor azzal is érdemes kiemelten foglalkozni, hogyan lehetne **az oktatókat motiválttá tenni az önfejlesztésre**, mind a legújabb pedagógiai módszerek, mint a digitális készségek terén. *Puskás Aurél* véleménye szerint a pedagógusok megerősítése és szakmai autonómiájuk fokozása, vagyis önbizalmuk és a társadalom beléjük vetett bizalmának építése a fejlődés alapköve – egyébként az Erasmus+ program egyik célkitűzése is éppen ez.

Gyakorlat teszi a mestert

A szakértők egyetértettek abban, hogy **az oktatás egyik fontos célja a jövőben a gyakorlati tudás átadása** lesz. A beszélgetés egyik hallgatója szerint ezt felismerve Olaszországban már beépült a képzési rendszerbe egy plusz év az érettségi után, amelynek kifejezetten a munkára való felkészítés a célja. A munka világába való sikeres integrálódásra *Nagy Bandor* szerint is fel lehet készíteni a fiatalokat, akár olyan műhelyfoglalkozások keretében, amelyek a vállalkozói lét kihívásainak megélésére adnak lehetőséget. A Közgazdasági Politechnikum ezt úgy támogatja, hogy inkubátorházat működtet az iskola mellett, amely egyrészt a fizikai közelség miatt közvetlen tapasztalatszerzést jelent, másrészt pedig 1-3 évig aktívan támogatja a diákok vállalkozásait. Az iskola ugyanis a tanmenet részeként biztosítja egy életszerűen modellezett, önálló vállalkozás indításának lehetőségét, ami egy év tapasztalatait összefoglaló önértékeléssel zárul. *Puskás Aurél* kiemelte, hogy ez a projektszemléletű oktatás eltér a 45 perces tanórák hagyományos rendszerétől, és 4-5 tanár együttműködését is igényli, ami Magyarországon szokatlan, de nagyon eredményes.

A munkaadói oldal tapasztalatairól szólva *Wágner-né Tomcsik Gabriella* elmondta, hogy a jelenlegi duális képzés nemcsak előnyöket jelent a vállalatok számára, hanem olykor nehézségeket is, mert kevés az olyan mester, aki egy-egy szakma elsajátítását teljes körűen támogatni tudná. A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének oktatási igazgatója a német megoldást emelte ki jó példaként: Berlinben üzemek feletti képzőközpontokkal hidalják át ezt a problémát. *Bodó Márton* hasonló logika mentén, központi szervezéssel segítette beindítani 2015-ben a pénzügyi tudatosság fejlesztését célzó Pénz7 projektet, amely az általános iskola harmadik osztályától kezdődően biztosítja a pénz európai hete idején a gyakorlatorientált tananyagot, a tanári segédanyagokat és 250 banki szakember önkéntes segítségét. Az első évben 650 általános és középiskola, illetve 90 ezer diák, a második évben pedig már 788 intézmény és 102 ezer gyerek vett részt a programban. Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet tudományos munkatársa kiemelte a **való életből vett példák jelentőségét** a tanításban, példaként említve, hogy egy szalagavató szervezése is értelmezhető projektmenedzsment feladatként, aminek természetesen egyik eleme a pénzügyi tervezés..

Szerepvállalásra ösztönző iskolák

A vállalkoói készségek fejlesztése az iskolai oktatás szerves része például Ausztriában, de *Wágnerné Tomcsik Gabriella* beszámolt a holland Vállalkozók Városa elnevezésű kezdeményezésről is, amelynek keretében akár egy saját erőmű létrehozásán is dolgozhatnak a diákok. Izland pedig azzal támogatja az innovatív gondolkodás megerősítését, hogy évről évre megrendezi a fiatal felalálók versenyét, melynek óriási népszerűségét jelzi, hogy az általános iskolák harmada részt vesz benne.

Puskás Aurél szerint az iskola úgy valósíthatja meg legfontosabb célját, a gyerekek nevelését, ha **aktív szerepvállalásra ösztönzi** őket. Az oktatási szakértő által alapított intézmény rendezvényeinek megszervezésére például pályázati úton lehet jelentkezni, és a tapasztalatok alapján a diákok sikeresen meg is tudják oldani az önként vállalt feladataikat. Másik egyedülálló kezdeményezésük a legfelsőbb fegyelmi fórum szerepét betöltő iskolabíróság, amelynek három diák, három szülő és három pedagógus az egyenrangú tagja. A felelősségvállalás és a döntéshozatali képesség fejlesztése hangsúlyos része a pedagógiai programnak, de az erre való felkészítés terepe nem a tanóra, hanem az iskola közösségi élete. Ez megkönnyíti később a diákok számára a munka világához való kapcsolódást.

A mai gyerekek máshogy tanulnak

Az állami oktatási intézmények tanterveinek is részét képezik olyan ismeretek, amelyeket a vállalkoói készségek közé sorolhatunk, ám ezek vagy más tárgyakba integráltak jelennek meg (ahogyan például földrajzórán a világgazdaság alapfogalmaival, a történelemoktatás keretében pedig társadalomismereti kérdésekkel találkoznak a gyerekek), vagy a szabad órakeret terhére választható tantárgyak, amelyek azonban így más készségfejlesztő képzésekkel (például nyelvórákkal, sakkoktatással) versenyeznek a tanárok és a diákok figyelméért. A kerekasztal-beszélgetés közönségének soraiból érkezett az a kiegészítés, hogy korábban volt vállalkoói ismereteket a tantárgyi keretek feloldásával, projektszemlélettel tanító program a szakközépiskolákban, amit a fiatalok nagyon szerettek.

A képzést jelenleg önkéntesként folytató pedagógus személyes tapasztalata szerint ennek az volt az oka, hogy a diákok rájöttek, képesek sikerre vinni valamit, és alapvetően motiváltak abban, hogy önállóan valósítsanak meg projektet.

Az oktatási módszerek megváltozását is maga után kellene vonnia annak, hogy megjelent a gyerekek igénye a tanulási folyamatban való aktív közreműködésre. *Puskás Aurél* erre azt hozta fel példaként, hogy az Öveges program keretében kialakított modern laboratóriumokban már nem a tanárnak kellene bemutatnia a tananyagot, hanem a diákoknak kellene használni a berendezéseket, kellő felkészülés után és laboránsok segítségével. A természettudományok terén a jövő a kutatás alapú oktatása, ami a magyar pedagógusoktól rengeteg felkészülést igényel, és óhatatlanul a kötelezően elsajátítandó ismeretanyag csökkentésével fog járni. *Nagy Bandor* ehhez csatlakozva megjegyezte, **érdemes megfigyelni, hogy a diákok számára mi és milyen formában érdekes**. Az oktatási szakértő tehetség-támogató programjában, tapasztalatai alapján a fiatalok nagyon innovatívak ezen a téren. *Bodó Márton* szerint ebből a nézőpontból sem elhanyagolható kérdés azonban a pedagógusok képzése, valamint a jól használható segédanyagok megalkotása.

A környezet segítheti az érvényesülést

A vállalkoói készségek megerősítésében az is szerepet játszik, hogy mennyire tartja ezeket fontosnak a társadalom, mit gondolnak az emberek arról, mi szükséges ma a sikerhez. *Wágnerné Tomcsik Gabriella* ismertetett egy Eurobarométer felmérést, amely szerint Magyarországon csupán 26 százalékban pozitív a vállalkoók megítélése. A szakember szerint ezen csak

úgy lehet javítani, ha az emberek személyesen találkoznak sikeres cégtulajdonosokkal. *Nagy Bandor* ugyanebből kiindulva az egyik legsikeresebb fiatal magyar vállalkozás, a *Ma este színház* alapítójának előadására építette vállalkozói oktatóprogramját, ami így sokkal inkább képes felkelteni az érdeklődést. Alapelv, hogy ezen a képzésen **olyan ember oktasson, akinek van saját tapasztalata üzleti kockázatvállalásban**, a pedagógus szerepe ebben a koncepcióban az oktató módszertani támogatása. De szemléletváltásra volna szükség azon a téren is, hogyan tekintenek a magyarok önmagunkra és a problémáikra. *Bodó Márton* példaként említette, hogy egy, az állampolgári kompetenciákat mérő, 2011-es felmérés szerint a magyarok 64 százaléka nem hiszi, hogy egyedül változtatni tud a helyzetén, ezért külső, akár állami segítségre számít.

Tudás, tehetség, ötlet – mind szükséges, de semmi sem garantálja, hogy ezek birtokában egy egyetemista sikeres terméket vagy céget tud létrehozni. Kevés egyetem van ma Magyarországon, ahol az üzleti tudást releváns tudásként ismerik el, *Nagy Bandor* tapasztalatai alapján ezen a téren élen járnak a gazdasági képzést (is) nyújtó intézmények. Jó példaként került szóba a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, amely igyekszik a diákjaiban tudatosítani művészi tevékenységük piaci értékét, hallgatói ezért kor- és pályatársaiknál tudatosabbak az üzleti kapcsolataikban. Ugyanakkor kivételes eset, ha egy fiatal vállalkozó az általa elért eredményt a képzési helye javára fordítja. *Puskás Aurél* szerint mégis így történt ez a *Hello Wood* építészeti és dizájn alkotócsoport esetében, melynek ötletgazdája úgy döntött, hogy bevonja egykori középiskolája, a Közgazdasági Politechnikum jelenlegi diákjait a projektbe, akik így egy széles körben elismert nemzetközi program részesei lehetnek. Egy pék szakképesítést szerző és pékséget nyitó üzemornos történetén keresztül pedig *Bodó Márton* arra hívta fel a figyelmet, hogy sokan érzik ma úgy, hogy korábbi karrierjüket egy új kompetencia birtokában új irányba fordíthatják.

A kerekasztal-beszélgetés fő vonalaiban megmutatta, hogy noha a jelenlegi iskolai keretek egyelőre nem eléggé rugalmasak, a jó példák bizonyítják, hogy a szakmailag megalapozott, pedagógiai értelemben is innovatív kezdeményezések eredményesen működhetnek. •

Lejegyezte:
FÖLDVÁRY MÓNIKA

AZ ERASMUS+ PROGRAM EGYIK LEGFONTOSABB CÉLKITŰZÉSE, HOGY ÖSZTÖNÖZZE A FOGLALKOZTATHATÓSÁGOT, ÉS EZÁLTAL HOZZÁJÁRULJON EURÓPA VERSENYKÉPESSÉGÉNEK NÖVELÉSÉHEZ. A PROGRAM OLYAN UNIÓS CÉLKITŰZÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ AD TÁMOGATÁST, AMELYEK ELŐSEGÍTHETIK A HAZÁNKBAN IS JELENLÉVŐ PROBLÉMÁK MEGOLDÁSÁT. ILYEN PÉLDÁUL AZ IFJÚSÁGI MUNKANÉLKÜLSÉG ELLENI KÜZDELEM, A MINDENNAPI ÉLETBEN VALÓ BOLDOGULÁSHOZ SZÜKSÉGES KÉSZSÉGEK AZ ISKOLÁKBAN, VAGY A VÁLLALKOZÓI KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE, KIBONTAKOZÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE.

EZEKEL A TÉMÁKKAL AZ ELMÚLT ÉVEKBEN SZÁMOS UNIÓS TÁMOGATÁSÚ PROJEKT FOGLALKOZOTT, AMELYEKBE MÁS ORSZÁGOK MEGLÉVŐ TAPASZTALATAIT IS FELHASZNÁLVA, KÖZÖS, INNOVATÍV MEGOLDÁSOKAT KERESTEK A FELMERÜLŐ KIHÍVÁSOKRA, ILLETVE OLYAN ÚJÍTÁSOKAT VEZETEK BE AZ OKTATÁSBAN, AMELYEKET A NEMZETKÖZI TAPASZTALATOKNAK KÖSZÖNHETŐEN ISMERHETEK MEG. A KÖVETKEZŐ OLDALAKON EZEKBŐL MUTATUNK BE NÉHÁNYAT.

GENERÁCIÓVÁLTÁS MAGYARORSZÁGON

Ha van igazán aktuális téma ma vállalkozói körökben, akkor az egyértelműen az utódlás kérdése. A rendszerváltás környékén alapított cégek tulajdonosai mára olyan idősök lettek, hogy ha korábban nem, most biztos el kell gondolkodniuk a hogyan tovább kérdéséről.

„Az Erasmus+ program támogatásával, a mi vezetésünkkel nemzetközi csapat vizsgálta a témát, s rájöttünk, hogy a probléma határokon átnyúló, tanulhatunk egymás tapasztalataiból” – állítja Heidrich Balázs professzor, a Budapesti Gazdasági Egyetem rektora.

Mi alapján döntöttek úgy, hogy a családi vállalkozások generációváltását tanulmányozzák?

Itt az egyetemen vállalkozásfejlesztéssel, kis- és középvállalkozásokkal hagyományosan sokat foglalkoztunk eddig is. Az én tudományterületem a szervezés- és vezetéselmélet. Belga és francia partnereinkkel többször beszélgettünk arról, melyik az a téma, amely most nagyon benne van a köztudatban a vállalkozások kapcsán, így jutottunk el a vezetői generációváltáshoz, amiről nagyon rövid idő alatt bebizonyosodott, hogy elképesztően „hot topic”. Aki megtudta, hogy ezzel foglalkozunk, azonnal csatlakozni akart.

Végül kik lettek a partnereik?

Magyar részről hivatalosan a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, majd a munkához csatlakozott a Családi Vállalkozások Országos Egyesülete is. Egyetemi szinten az angol Leeds Beckett University, a krakkói Cracow University of Economics és egy francia tanácsadó cég hálózat, az AdInvest Development, amely kifejezetten családi vállalkozásokkal foglalkozik és segít nekik a fejlődésben.

Vajon miért lett ilyen fontos ez a téma most?

Hazánkban a rendszerváltáskor alapított cégek vezetői most érték el a nyugdíjkorhatárt. Általában hatvan év feletti, és sajnos előfordul, hogy egészségügyi okok miatt is szükségessé válik a váltás. Műszáj tehát ezzel a témával foglalkozniuk.

És foglalkoznak?

Szóban mindenki azt mondja, hogy gondolkodnak az átadáson, valójában azonban sokan halogatják, de ez a kérdés ott lebeg a levegőben, ott van a hétköznapi napokban és a vasárnapi ebédeken is a háttérben: vajon ki fogja örökölni és vezetni a céget, és miért pont ő.

Hány céget vizsgáltak összesen?

A téma jellegéből adódóan nem lehetett kvantitatív, statisztikai vizsgálatokat végezni, és nem is ez volt a cél. Magyar, lengyel és brit vállalati eseteket dolgoztunk fel, ezek komoly, strukturált mélyinterjúk. Az egyértelműen látszik, hogy nálunk és a lengyeleknél döntően első generációs családi vállalkozások vannak, amelyek először szembesülnek ezzel a problémával, a briteknél viszont már bejáratott gyakorlatok léteznek. Náluk jóval nagyobb a tudatosság, a jogi folyamatok is jobban tisztázottak. Jellemzően 5 évenként folyamatosan adnak át részesedéseket a gyerekeknek.

Mi a jövője a családi vállalkozásoknak? Korszerű forma ez még a nagy multik korában?

Nagyon is. Felmérések szerint 2020-ra drasztikusan nő a családi vállalkozások száma. Hozzáteszem, a Wal-Mart, a világ egyik legnagyobb kiskereskedelmi cége is családi vállalkozás, mint ahogy a magyar K&H bank tulajdonosa is egy belga család. Vagyis bármekkora is nőhet egy familiáris cég, ha akar fejlődni. Lehet ezt korszerűen is csinálni. A nemzetgazdaság szempontjából is meghatározóak a családi vállalkozások, hiszen az is kiderült, hogy a válság időszakában lényegesen kevesebb munkaeőt bocsátottak el a családi vállalkozások a többiekhez képest.

Hány vállalkozást érinthet ez Magyarországon?

Erre pontos adatunk nincs. Annyit tudunk, hogy Angliában nagyjából 700 ezer céget érint az utódlás kérdése a közeljövőben. Itthon a kkv-knak jelenleg 65-70 százaléka családi vállalkozás, vagyis biztos, hogy ezres, de inkább tízezres nagyságrendben kell dönteni hamarosan az utódlásról. Össztársadalmi szinten sem mindegy, hogy ezek a cégek a jövőben megkapaszkodnak vagy befejezik működésüket.

Általában a gyerekek az utódok a cégéknél is?

Ez változó. Előfordul, hogy a gyerek nem tekinti egyértelműnek, hogy majd ő veszi át a céget. Már csak azért sem, mert nem azt látta otthon, hogy ez valami „hú de jó dolog!”. Az életszínvonal persze tetszik neki, de semmiképp sem tartja jó mintának a napi 12 órás munkát és azt, hogy otthon is csak erről esik szó. Ezért van az, hogy hiába tanítatják a gyereket, az végül nem akar beszállni a családi cégbe. Sokszor persze azért sem, mert a nemzetközi iskolák, egyetemek világából nehéz visszatérni egy vidéki kisvárosba, akár egy milliárdos libafarmot is igazgatni. Ráadásul a képzett fiatal már rendszerekben gondolkodik, és másként vezetné azt a céget, amit a szülei építettek fel. Gyakorta egy kézzel vezérelt káoszt lát, ezt a véleményt viszont az alapító atya-anya nem fogadja jó szívvel.

Mennyire sikeresek a cégátadások?

Jellemzően a generációváltást a vállalkozások egyharmada éli túl, a többi tönkremegy, átalakul. A fiatalok sokszor nem olyan sikeresek, mint a szüleik, nincs meg a megfelelő személyes kapcsolati hálójuk, nincs meg bennük az a leküzdhetetlen munkavágy, mint az alapító tulajdonosban volt.

Valóban nem lehet könnyű kezelni ezt a helyzetet.

Abszolút nem. Elfogadható, hogy a tulajdonos sem tud elszakadni attól, hogy a céget csak úgy lehet vezetni, ahogyan ő a semmiből nagygyá tette. Az eredmények is ezt igazolják, hiszen esetenként milliárdos vállalkozást épített. A nemzetközi környezetből hazatérő gyermek pedig látja a hibákat, és két hét alatt át akar alakítani mindent. Nehezíti a helyzetet, hogy mindeközben mégis csak egy családról van szó. Meg kell tanulnia mind a két félnek, hogy miként kezeljék ezt a konfliktusokkal terhelt helyzetet.

Mi lehet erre a megoldás?

Az ideális az lenne, ha a családi vállalkozásoknak is lenne ügynevezett kormányzása, egy családi alkotmány, ami alapján eldönthetőek lennének, akár egyszerű szavazással is bizonyos dolgok. A tiszta, lefektetett rendszerek meglétsége jóval inkább felértékeli a céget, akár a bankok szemében is. Az első generációtól azonban korai ezt várni. Az is kérdés, hogy ha mégis kialakítanak valamilyen rendszereket, akkor vajon megmarad-e az a családi jelleg, amelyet a partnerek és az ott dolgozók eddig díjaztak.

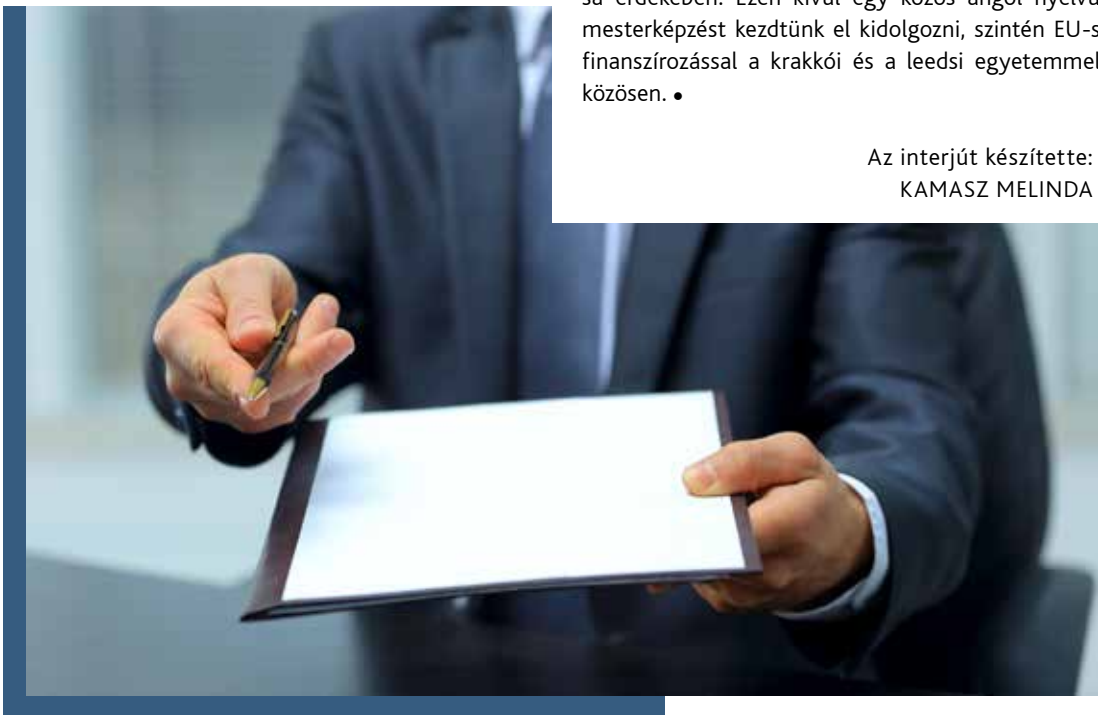
Segíti bármi a cégeket ebben az egész folyamatban?

A mi Erasmus+ pályázatunk célja az volt, hogy kialakítsunk a partnereinkkel egy tananyagot, amelyet egyetemlegesen tudunk használni. Ennek keretében négy képzési modult fejlesztettünk, fókuszálva a legfontosabb aspektusokra, így készült egy vezetési és kulturális, egy stratégiai kérdésekkel foglalkozó, egy pénzügyi és jogi kérdésekre fókuszáló, valamint egy mentorképzési modul. A velünk együttműködő szervezetekkel tartottunk próbaképzéseket, amelyek elég nagy sikert arattak. Vállalkozásfejlesztés mesterképzésünk fő fókusza is ez, ott is használjuk az elkészült tananyagokat.

Lesz-e folytatása a munkájuknak?

Szeretnénk kidolgozni a családi vállalkozások jogszabályi hátterét, mivel szabályozás szintjén nem azonosítottak, így nem preferáltak a családi vállalkozásokat, s ezen szeretnénk változtatni. Csak egy példa: öröklés esetén ne kelljen többszörösen adózni. Az EU-s döntéshozók felé is beadtunk tíz javaslatot, döntően a jogi és pénzügyi szabályozás tisztázása érdekében. Ezen kívül egy közös angol nyelvű mesterképzést kezdtünk el kidolgozni, szintén EU-s finanszírozással a krakkói és a leedsi egyetemmel közösen. •

Az interjút készítette:
KAMASZ MELINDA

WEBSHOP AZ ISKOLÁBAN

Illóolajokat, szappanokat és krémeket készítenek a diákok

A környezettudatosságra, fenntarthatóságra kívánja felhívni a figyelmet a Green School projekt, amelyben Magyarországról a Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Vegyipari, Környezetvédelmi és Informatikai Szakgimnázium vesz részt. Miközben a diákok a gyógynövények ápolásától kezdve tanulják meg, hogyan lesz környezetbarát késztermék az alapanyagokból, egy webshop létrehozásával vállalkozói készségeik is fejlődnek. Az eddig elért eredményekről Villányi Esztert, a projekt hazai koordinátorát kérdeztük.

Hogyan valósult meg az iskolában a Green School projekt, pontosan mit csinálnak a diákok?

A fő cél a környezettudatosság erősítése a diákjainkban. Ezt úgy szeretnénk elérni a kollégáimmal, hogy ráirányítjuk a gyerekek figyelmét arra, hogy a természeti környezet miként van jelen akár észrevétlenül az életükben, a mindennapi tevékenységeikben. Gondolhatunk akár a gasztronómiára, a gyógyásatra vagy az orvostudományra is. Ezen a hétköznapi példákon keresztül szeretnénk megmutatni a környezetvédelem fontosságát. A pályázatban több tevékenységet is szeretnénk megvalósítani. Az első évben a külföldi partnerekkel kerestük a részt vevő országokra jellemző regionális gyógynövényeket. Ezek közül kiválasztottunk országokként tizenötöt, amelyeket egy adott sab-

lon alapján bemutatunk, nagy hangsúlyt fektetve az etnobotanikai tényezőkre. Ez tulajdonképpen azt mutatja be, hogy ezeket az alapvető gyógynövényeket hogyan és mire használják a mindennapi életben. Ez a gyűjtemény képezte az alapját egy e-könyvnek, amelyet később a projekt honlapján fogunk megjelentetni, és ez lett a nyersanyaga a másik fő „terméknek”, egy mobil alkalmazásnak is. Ez az applikáció azt fogja megmutatni, hogy egy adott gyógyszernek milyen növényi alapanyagai vannak. Ezt úgy képzeljük el, hogy beütjük akár egy recept nélkül kapható, sokszor használt gyógyszer nevét, az alkalmazás pedig kiadja a gyógynövényi összetevőket, ha vannak.

A gyógynövények gyakorlati felhasználását az iskolákban hogyan kell elképzelni?

Minden iskola létrehoz egy gyógynövénykertet. Van olyan külföldi partner, ahol ez már megvalósult, mi a tervezésnél tartunk. Várhatóan tavaszra lesz kész a kert, ahol amellet, hogy gyönyörködni lehet a gyógynövényekben, fel is fogjuk használni őket. **A projekt második évében szeretnénk majd létrehozni egy szimulált online vállalkozást is, ahol minden részt vevő ország „árulhatja” azokat a termékeket, amelyeket diákjai készítettek el az iskolában az általuk termesztett növényből.** A mi iskolánkban illóolaj extraktumok, majd ezekből szappan és különböző krémek készülnek. Minden ország oktatófilmét készített a saját növényeinek feldolgozásáról, amelyekben a diákok laboratóriumi körülmények között mutatják be az adott módszert. Ezek a filmek szintén elérhetőek lesznek a projekt honlapján, az olasz iskola pedig elküldi a felvételeket többek között az afrikai partnerintézményeinek is.

Milyen aktuális környezeti kérdésekre kapnak választ a diákok ezen keresztül?

Leginkább a környezettudatosságot és a fenntarthatóságot szeretnénk erősíteni, hiszen a gyógynövénykerttel arra próbáljuk elhívni a diákok figyelmét, hogy nem muszáj például a Marokkóból érkezett szárított mentát vagy majoránát megvenni, egészen egyszerűen meg lehet termelni otthoni körülmények között is. Ráadásul ezek sokkal finomabbak, egészségesebbek, frissebbek lesznek, és nem terhelik a környezetet a szállítással, csomagolással sem. Az említett e-könyvben arra is kitérünk, hogyan lehet ezekből a növényekből gyógyteát készíteni ahelyett, hogy megvennék a filteres változatot. Arra is ráirányítjuk a figyelmet, hogy a vegyi úton előállított kozmetikumok helyett használhatnak házi körülmények között, egyszerűen elkészíthető natúrkozmetikumokat is.

Milyen más országok diákaival, tanáraival működnek együtt?

A pályázat koordinátor intézménye egy torinói szakközépiskola, emellett egy lengyel és egy horvát, valamint egy spanyolországi vegyipari középiskola és egy berlini gimnázium vesz részt a projektben. A hat partnerintézmény egy munkaterv szerint működik együtt, a nemzetközi találkozókön személyesen is tudjuk egyeztetni a folyamatokat. Azt látjuk, hogy bár kisebb-nagyobb csúszások vannak, mindenhol nagyon jól haladnak a kitűzött célok felé, és a diákok nagyon lelkesen vetették bele magukat a feladatba.

Minden iskola projektcsapata nagyjából ugyanabban az ütemben halad, most következik majd a nagyobb együttműködést igénylő rész, mert az online vállalkozás szimulációjában iskolánk a német diákokkal közösen fog fitokozmetikai termékeket árulni. Az olaszok és a horvátok pedig fűszerek és gasztronómiával kapcsolatos termékek árusítását fogják szimulálni. Ebben a fázisban **a diákok azt is meg fogják tanulni, hogy milyen jogi és más hatósági feltételei – például a termékek bevizsgálata – vannak, ha egyszer saját vállalkozás indításán törnék a fejüket.**

A legutóbbi torinói nemzetközi találkozón azt a feladatot kapták, hogy gondolják végig, milyen tényezők szükségesek egy vállalkozás elindításához, illetve milyen akadályoztató tényezők lehetnek. Különösen nagy előny, hogy más országok hasonló szabályozásaiba is belelátnak a projektnek köszönhetően.

Hogyan tudják felkészíteni őket a buktatókra?

A projekt itthoni nemzetközi partnertalákozója 2017 februárjában lesz, ahová meghívunk olyan előadókat, akik az online vállalkozások indításáról, webshopok felépítéséről, ennek buktatóiról és a jó gyakorlatokról is tudnak beszélni.

Eddig milyen tanulságai vannak a projektnek, a gyerekek milyen képességei fejlődnek elsősorban?

A szaktanárok és a diákok is önkéntes alapon vesznek részt a projektben.

Már önmagában az is egy tanulási folyamat, hogy csapatként – amelynek tagjai nem egy osztályba járnak, nem feltétlenül ismerik egymást – hogyan tudnak hatékonyan együttműködni. Ugyanezt el kell sajátítani nemzetközi szinten is a külföldi találkozókön. Emellett a határidők tartásával a hatékony időbeosztásra való képességük is fejlődik, hiszen mindezt össze kell tudni egyeztetni az iskolai munkával. Az is kiderül, hogy egy-egy diák mennyire kitartó, mivel a projekt elején még csak azt hallják, hogy sok helyre el lehet utazni, de később szembesülnek vele, hogy ez sok munkával is jár. Hosszú távon pedig azt tervezzük, hogy a gyógynövénykert megmarad az iskolában, ami az ott tanuló diákoknak a későbbiekben is hasznára válik. A projektben elkészített oktatófilmeket pedig fel lehet használni a technikus, szaknyelvi vagy a környezetvédelmi szakmai képzésben is. •

Az interjút készítette:
SZABÓ KATA

CIVILKÉNT A KÖRNYEZETÉRT ÉS A VÁLLALKOZÓKÉRT

A környezeti nevelés módszertana megújulásra vár, az oktatók továbbképzése pedig rendkívül fontos ezen a területen. Többek között ennek fejlesztése érdekében indított Erasmus+ projektet *Vállalkozókészség a zöld szektor felnőttoktatásában* címmel a Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány. Klein Ákossal, az alapítvány ügyvezetőjével beszélgettünk.

A zöld szektor és a vállalkozó kedv mennyire ér össze? Vannak erre jó példák? Oktatható ez?

Oktatható és tudatosítható. Nem mindenki alkalmas arra, hogy eljusson az ötlettől a megvalósításig. A fiatalok többségében azonban fel kell ébreszteni azt a meglévő, de szunnyadó képességet, hogy a maguk életét saját ötleteik kimunkálásával mozgítsák elő. Itt többre van szükség annál, mintsem azt kitalálni, hogy hová küldjem el az állásjelentkezésemet. Ez nem ötlet önmagában. **Arra kell sarkallni mindenkit, hogy keresse a helyét a világban**

mindenféle szerepben: néha alkalmazottként, néha vállalkozóként, néha ötletadóként, néha kivitelezőként. Ez a fajta dinamikus alkalmazkodás és az ezzel járó kockázatok elfogadása jelenti a vállalkozókészséget. Vannak példák, akár már egyetemisták körében is, akik környezetvédőként információs videókat készítenek, grafikákat terveznek, közgazdasági elméleteket gyártanak. És keresetük is van belőle.

A magyar környezeti oktatás mennyire tart lépést az európai trendekkel?

Az európai tendenciákat, az oktatási forradalom jó gyakorlatait megismerve megállapítható, hogy a magyarországi környezeti oktatás mára elavultnak tekinthető hagyományokra támaszkodik. Hatékonyág szempontjából szintén hátrányként jelentkezik, hogy a természettudományos szakokon (biológus, természetvédelmi mérnök, környezetmérnök stb.) a gyakorlati oktatás erősen háttérbe szorult. Ezért egy olyan szemléletmód kialakítására, átadására törekedtünk a projekt során, amely a diák-központú, megoldás fókuszú módszereket részesíti előnyben (ilyen pl. az Angliában elterjedő **growth mindset** módszer)¹.

1: Az elmélet Carol Dweck pszichológia professzor nevéhez fűződik, aki kutatásai során megállapította, hogy az emberek gondolkodásmódja meghatározó szerepet játszik a képességeik kibontakoztatásában. A fejlődés fókuszú szemléletmód (growth mindset) jelentős hatással van az emberek tanulási képességére: akik hisznek abban, hogy az erőfeszítéseik által előrébb juthatnak, azok rendszerint jobban tanulnak, gyorsabban fejlődnek és idővel többet is képesek elérni, mint a társaik.

Mire koncentráltak a projektjünkben?

A vállalkozókészség fejlesztése, a diplomák szerinti munkába állás és a pályaelhagyás megakadályozása az Európai Unió Fejlesztési Tervében is szereplő, fontos kulcsfogalmak. Ezzel összhangban a projektünk mindhárom elemmel foglalkozik, négy kiemelt kompetencia fejlesztésén keresztül. Ezek a felnőttoktatás módszertani megújítását szolgáló kompetenciák segítése, az élethosszig tartó tanulás koncepciójának elsajátítása, a résztvevők idegennyelvi eszköztárának fejlesztése, valamint a vállalkozókészség serkentése a környezet- és természetvédelmi szektorra vonatkozóan. Ezen elvek mentén született és valósult meg a projekt, amely 16 természetvédő szakember továbbképzését biztosította egy 14 napos nagy-britanniai kurzus erejéig.

Mi volt a projekt végső célja?

Összességében fejleszteni a civilség és a vállalkozói kedv oktatásának tartalmi elemeit a zöld szektorban. A Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány felnőttoktatási tevékenységét akartuk modernizálni és összefűlni az európai tervekkel, ennek érdekében képeztük tovább a szakembereinket. Elsősorban a felnőttoktatásban aktív szakemberek kompetenciáit akartuk növelni nyelvi, oktatás-módszertani és az európai kontextus nézőpontjából.

Mit értenek a felnőttoktatás módszertani megújítása alatt?

Egy szakmai beszélgetéssorozat során ([Természetvédelmi tréningek a zöld civil szektor önmegerősítésére európai jó gyakorlatok alapján](#)) felismerésként fogalmazódott meg, hogy a környezeti nevelés nem ér el kellő hatékonyságot a célcsoportok szemléletformálásában. Magyarországon a környezeti nevelés 1990 óta elsősorban a gyerekekkel foglalkozott, de ezek a gyerekek azóta már felnőttek, mégsem mutatkozott annak jele, hogy a fogyasztási szokások vagy akár csak a morális viszonyulás terén változás következett volna be. Ebből adódik egy olyan következtetés, hogy vagy a célcsoport nem volt jól megválasztva, vagy az oktatási szemléletformálási módszertanban voltak hiányosságok.

Hogyan valósult meg a célkitűzésük?

A mobilitásban résztvevők mindkét csoportja két hetet tölthetett el az alapítvány partnerszervezete, az [Ambios Ltd.](#) telephelyén, ahol a szervezet munkatársai előadásokat, a tananyaghoz köthető tapasztalatszerzési programokat, valamint gyakorlati feladatokat szerveztek a résztvevőknek. Átadták tapasztalataikat, tudásukat a modern pedagógiai módszerekről, illetve bemutatták az ehhez kapcsolódó szemléletmódot, attitűdöt is.

Milyen módszerrel segítették a tanulást?

A fejleszteni kívánt kompetenciák elsajátításában a résztvevőket a két szervezet által kidolgozott tananyag segítette. **Egy minden szempontból innovatív és jól használható tananyagot fejlesztünk, amely mint egy e-könyv végigvezeti a tanulót a tanulási egységeken.** A tananyag újszerűsége, hogy a Prezihez hasonlóan a tudás különféle mélységeit lehet elérni a tanulás során annak megfelelően, hogy egy-egy területre ráközelítünk vagy makroszkopikusan vizsgálódunk.

A nemzetközi tapasztalatokat szerzett kollégáiktól mit várnak?

Hosszú távú cél, hogy a hazatérő szakemberek friss tudásukkal elősegítsék a zöld szektorban aktív felnőtt tanulók értéknövelő tanulását a civilség területén (vállalkozókedv, önfoglalkoztatás, civil attitűd). Végző soron mindez hozzájárulhat a felnőtt tanulók jobb elhelyezkedési esélyeihez, az alternatív életpályák elterjedéséhez és az európai polgárság eszményéhez.

Ön szerint miért fontos a felnőttkori, vagy akár az élethosszig tartó tanulás?

Közhelynek hangzik, de a munkánk és a személyes karrierünkben tapasztaltak is azt erősítik, hogy a világ körülöttünk nagyon gyorsan változik, amihez meg kell tanulni alkalmazkodni. Azt tapasztaltam, hogy ha az ember nem ismeri fel, hogy a rég elsajátított ismeretei egy ponton elavulttá válnak, és nem tud új tudást befogadni, akkor sok esetben leragad egy használhatatlan koncepciónál, és így a munkája néhány év alatt eredménytelen lesz. Ennek a felismerésnek a hiányában sokan megtörnek a hivatásukban. Emiatt a lineáris, egynyomvonalas tanulási folyamat helyett érdemes az organikus, élethosszig tartó tanulási koncepciót előtérbe helyezni.

A környezetvédelem mennyire kiemelt téma manapság?

Nagyon nehéz erre diplomatikusan, de őszintén válaszolni. A felszínen, sok apró, alulról jövő kezdeményezés szintjén folyamatosan előtérben van a téma, de a valódi változásokat előidéző szabályozások, a törvénykezés és a központi akarat szintjén csak tüneti kezelés és „kirakatrendezés” zajlik.

A civil szektornak miért van fontos szerepe?

A civilség kiegyensúlyozott viszonyok között kontrollálhatja a demokratikusan megválasztott politikai vezetés mindennapi döntéseit, jelezheti, ha valamivel nem ért egyet. Ennek a kontrollszerepnek nagyon hangsúlyosnak kell lenni a környezetvédelmi ügyek esetében, amelyek a klasszikus – a földi étellel tulajdonképpen teljesen összeegyeztethetetlen – gazdasági modellek számára valójában akadályt jelentenek. Ezeket a fejlődést „gátló” környezetvédelmi szempontokat a gazdasági szereplők gyakran próbálják átlépni, és ez csak folyamatos, korrekt és határozott civil kiállással befolyásolható. •

Az interjút készítette:
KAMASZ MELINDA

A BENNÜNK ÉLŐ MŰVÉSSZEL A KIÉGÉS ELLEN

Szakmai kiadványok mellett egy háromféle szabályrendszerrel játszható kártyajátékot is létrehozta a *The Artist Within* című Erasmus+ projektben, amelynek koordinátora a magyar Integrált Kifejezés- és Táncterápiás Egyesület volt. A 2014 és 2016 között megvalósult együttműködésben a nemzetközi partnerekkel elsősorban arra keresték a választ, hogy hogyan lehet megelőzni és kezelni művészeti önkifejezéshez kötődő módszerekkel a kiégést, különösen a segítő szakmák esetében. A projekt koordinátoraival, Zsiday Krisztinával és Kiss Tibor Cecével beszélgettünk.

Kikkel valósították meg a *The Artist Within* projektet, mik voltak a fő célkitűzések?

Kiss Tibor Cece: A pályázatnak mi, az Integrált Kifejezés- és Táncterápiás Egyesület (IKTE) voltunk a fő kedvezményezettjei, ezen kívül egy olasz, egy bolgár, két német és egy lengyel partnerrel hoztuk létre az együttműködést, amelynek fő célja az volt, hogy különféle művészettel kapcsolatos segítő technológiák jó gyakorlatait keressük, illetve ezeknek az együttes alkalmazását, integrációját kutassuk. A partnerek egy részével már korábban is dolgoztunk együtt, de voltak olyanok, akiket csak a projekt kapcsán ismertünk meg.

Mivel foglalkoztak a projektben?

Kiss Tibor Cece: Az IKTE egy olyan közhasznú civil szervezet, amely önismereti, fejlesztő, pszichoterápiás területen is alkalmazható művészetterápiás módszerrel, ennek képzésével, fejlesztésével, alkalmazásával foglalkozik. A módszerünket lehet adaptálni felnőttekre, gyerekekre, idős vagy beteg csoportokra is, de ebben a projektben elsősorban a különböző segítő szakmák képviselőivel dolgoztunk. A nemzetközi projektben három módszertan találkozott egymással. Az integrált kifejezés- és táncterápia mellett a *storytelling*, vagyis történetmesélés módszertana, valamint a humorstratégiák egyik válfaja, a segítő bohóc módszer, ami Magyarországon a Bohócdoktorok révén lehet ismert. A projekt során mindhárom módszerről volt egy-egy tréning, a negyedik pedig ezek együttes alkalmazására fókuszált.

Hogyan zajlottak a nemzetközi találkozók?

Zsiday Krisztina: A programok mindegyike más volt, az adott módszertől függően. A lényeg az volt, hogy a részt vevő szakembereknek lehetőségük legyen egyéni élményt és tapasztalatot szerezni. Emellett fontosnak tartottuk, hogy ezt szakmai szintre is kitérjesszék, és megismerjék, hogy hogyan tudják ezt a saját célcsoportjukkal, saját tevékenységi területükön használni. A nemzetközi képzéseket mindig követte egy otthoni kipróbálás, amikor a gyakorlatban is megnézheték, hogy az adott módszer hogyan adaptálható a saját környezetükben. A különböző módszerek közös jellemzője a segítő terület és szándék, Bulgáriában például kiskorú bűnelkövetők körében tesztelték őket.

Mennyire sikerült a módszerek átadása, szintetizálása?

Zsiday Krisztina: Mindegyik módszer kölcsönösen hatott egymásra, az viszont változó, hogy kinek melyiket könnyebb a saját területén adaptálni. A történetmesélésnek például volt egy digitális, rajzfilm-animációs része, amelyből az, hogy hogyan épül fel egy cselekmény, milyen szerepe van az egyes karaktereknek, könnyen beépíthető a különböző önismereti segítő és tréning technikákba. Én például bevitettem a módszert egy tréningre, amit Európai Önkéntes Szolgálatra érkezett külföldi fiataloknak tartottam, ahol szintén az volt a cél, hogy reflektáljanak arra, hogy mi történik velük az önkénteskedés alatt.

Kiss Tibor Cece: A digitális *storytelling* a német partner egyik specialitása, ami akár a társadalmi folyamatok vizsgálatára is alkalmas lehet. Ezek mind olyan eszközök és technikák, amikkel nagyon sok mindent meg lehet fogni élmény szinten, ez pedig hatékonyabb tanulást tesz lehetővé, mint az írás vagy az olvasás. A projekt neve is arra utal, hogy a művészeti önkifejezés sokféle lehet, nagyon egyéni, hogy kihez mi áll közelebb. De az biztos, hogy a művészi kifejezés sokkal árnyaltabban befogadhatóvá teszi a világot.

Milyen eredményekkel zárták a projektet?

Zsiday Krisztina: Született három digitálisan elérhető kiadvány, amelyben összefoglaltuk, mire jutottunk. Az egyik egy kézikönyv, ami a három módszertan kapcsán mutat be konkrét gyakorlatokat, illetve azok adaptációs lehetőségeit. A második egy a projektfolyamatot és az azzal kapcsolatos kutatásokat áttekintő, összefoglaló cikkgyűjtemény, *eMOTION in the Mirror* címmel. A harmadik a legizgalmasabb, mert egyáltalán nem volt betervezve, spontán módon jött létre. A projekt vége felé rengeteg élmény és tapasztalat gyűlt össze, ebből pedig rajzok születtek, amelyekből kártyákat készítettünk, és a három módszerből írtunk hozzájuk különböző szabályrendszereket, amelyek alapján játszani lehet velük.

Milyen módon alkalmasak ezek a módszerek a vállalkozói készségek fejlesztésére?

Zsiday Krisztina: A vállalkozói készséget a projektünk a *soft skillek* oldaláról közelítette meg. Nem az volt a célunk, hogy vállalkozói tudást, eszközöket adjunk át, hanem a segítő szakmabeliek számára jóval relevánsabb attitűdöket, készségeket fejlesszük. Egy segítő szakembernek – függetlenül attól, hogy pedagógus, terapeuta vagy szociális munkás – elengedhetetlenül szüksége van arra, hogy képes legyen újra és újra megújulni, a kiégést elkerülni, és hogy a munkáját a célcsoportja igényeit figyelemben tartva, hatékony módon tudja végezni. Éppen ezért a projektünk egyik fókuszja volt, hogy a *burning out*-ra, vagyis a kiégés kezelésére és megelőzésére találjunk valamilyen módszert. Ebben nagy segítség lehet, ha egy szakember képes másokkal együttműködni, kockázatot vállalni, új ötletekkel előállni, akár a meglévő erőforrásokat újragondolva, újraalkotva. Úgy látjuk, hogy az egyetemek, főiskolák nem készítik fel erre kellőképpen a hallgatókat. A vállalkozói készség megjelenése egyébként a projekt egészét is jellemezte, mi magunk is egy olyan folyamaton mentünk végig, amelyben nagy teret hagytunk – a meglévő erős keretek mellett – a tanulási, felismerési folyamatoknak. Azaz nem a végső „termék” állt a fókuszunkban, hanem maga a változás, az alkotás folyamata. Ha az ember egy ilyen kreatív művészeti eszköztárral tud dolgozni, az egyrészt sokszínűvé teszi a munkáját, másrészt a frissességét is jobban meg tudja őrizni. A fő kérdés persze az, hogy milyen tanulási kimenetek lennének fontosak, hogy erre fel lehessen készíteni gyakorlati szinten az embereket. Mi megfogalmaztunk bizonyos módszereket és irányokat, de hosszú távon az lenne az ideális, ha a formális és informális oktatási szektor ezen a téren együtt tudna működni, ez gyakorolhatna intenzív hatást a folyamatokra. •

Az interjút készítette:
SZABÓ KATA

ONLINE JÁTÉK VAGY MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁS?

Elfelejtene az óráról kijönni...

Monopoly jellegű játékot fejlesztettek ki az agrárszakképzésben tanulók vállalkozói választásának támogatására az Erasmus+ programban. A Trebag Szellemi Termék és Projektmenedzser Kft. Agropoly játékról beszélgettünk Kövesd Andrea projektkoordinátorral.

Miről szól az Agropoly?

Ez egy online képzési anyag, ami játékos módon segíti a diákok mezőgazdasági és vállalkozási ismereteinek elmélyülését. Elsősorban a szakképzésben tanuló, 10-12. osztályos diákoknak szól, akik a jövőben az agrárszektorban szeretnének elhelyezkedni.

Mi hívta életre az online oktatóanyag ötletét, miért érezték úgy, hogy a témával foglalkozni kell?

Amikor a szakközépiskolából hazakerülnek a tanulók a családi gazdaságba, sok dolgot újra meg kell tanulniuk, illetve az ismeretek egy részét nincs is lehetőségük a középiskolában elsajátítani. Ezen kívül a mai fiatalok az úgynevezett Z-generáció tagjai, akik videojátékokon nőttek fel, tehát a játékelmény nagyon fontos számukra. A 2000-es évek közepén elindult egy folyamat az Európai Unióban, ami a játékosítást (gamification) tanulási kimenetként próbálja meghatározni. Ennek megfelelően mi is azt a kérdést jártuk körül, hogy hogyan lehet minél hatékonyabban, minél szórakoztatóbban átadni és rögzíteni az ismereteket.

Volt-e bármifajta tapasztalatuk ezen a téren más projektekből?

Korábban több nemzetközi projektben is részt vettünk, többek között a Cseh Egyetemmel közösen készítettünk BSc-végzettségű hallgatóknak angol nyelvű anyagot, ami vállalkozásra buzdította a fiatalokat. Ez elsősorban döntéshozatalról, kockázatvállalásról, különböző elemzésekről, gazdasági számításokról szólt. Ezen kívül részt vettünk egy nagy TÁMOP-projektben, ami a jelenlegi vállalkozásunkat is megalapozta: különböző iskolákban készítettünk felmérést arról, mennyire jártasak a diákok a gazdasági alapismeretekben. Tudják-e, mit jelent az ÁFA, vagy mekkora a személyi jövedelemadó? Ennek a felmérésnek az eredményét használtuk fel a mostani projektben, illetve ez alapján készült el a kérdőív is, amit a mezőgazdaságban tanuló diákokkal töltöttünk ki.

Hogyan készültek fel szakmailag a játék kidolgozására?

Mivel ez egy agrárvállalkozási oktatássegítő projekt, fontosnak tartottuk, hogy szorosan a szakmához kapcsolódjon az elkészült játék. Az első 4 hónapban felméréseket végeztünk a tanárok és a diákok körében. A tanári kérdőívben arra voltunk kíváncsiak, melyek azok a területek, amelyeket szeretünk erősíteni kellene, a diákoktól pedig azt szerettük volna megtudni, hogy milyen módszerekkel tanulnának szívesen. Összesen 300 diákot kérdeztünk meg, a magyarok mellett cseh, spanyol és román diákokat.

Phileas Fogg
időgazdálkodás
és tervezés

Leonardo da Vinci
innovativitás
és kreativitás

Artúr király
együttműködés, networking
és kommunikáció

Sherlock Holmes
információk elemzése,
lényeglátás

Dian Fossey
felelősség és
kockázatvállalás

Jeanne d'Arc
döntéshozás

- A projekt címe:
Play & Learn Entrepreneurial Skills in the Agricultural Sector
- Projektkoordinátor:
Tregab Szellemi Termék és Projektmenedzser Kft.
- Részt vevő magyar partnerek:
FM KASZK Közép-magyarországi Agrárszakképző Központ Bercsényi
Miklós Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium
PROMPT-H Számítástechnikai Oktatási, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Hogyan lehet játszani az Agropoly-val?

A játék kezdetén a játékosok egy teljesen kopár, lepusztult vidék birtokosai. A cél az, hogy az elért pontok alapján felvirágoztassák ezt a területet, olyan építményeket tegyenek rá, olyan eszközöket szerezzenek be, amelyek mindebben segítik őket. Ugyanúgy, ahogy egy hagyományos pontgyűjtő játékban, egyre magasabb szintekre kerülhetünk. Az előkészítési fázisban igyekeztünk olyan területeket meghatározni, amelyek a diákok mezőgazdasági és vállalkozási ismereteit és a gondolkodásukat egyaránt fejlesztik: innováció, kreativitás, döntéshozás, csapatban való együttműködés. A játékosok útját mentorok kísérik végig, akikhez kapcsolódik egy tudásbázis. Ez összefoglalja a legfontosabb elemeket, ami például a vállalkozásfejlesztéshez vagy a felelősségvállaláshoz szükséges. Az egyes területekhez minijátékok kapcsolódnak, amelyek egy-egy agrárproblémán keresztül vezetik rá a diákokat a megoldásra. Ezekben találunk kvízt, halmazképzős játékokat, videókat is, amelyek növényvédelmi vagy általános géptani alapfogalmakra kérdeznek rá.

Mik az eddigi tapasztalatok, mennyire sikeres a játék a tanulók körében?

Jelenleg a játék tesztelése zajlik. Saját tempóban, saját élmény útján új ismereteket szerezni, ez rendkívül népszerű módszer. A diákokat annyira leköti, hogy elfelejtenek az óráról kijönni... De otthon is tudnak vele játszani, csak regisztrálniuk kell.

A munkamegosztás hogyan zajlik a partnerek között?

A korábbi évek tanulsága az volt, hogy jobb, ha a játék fejlesztése egy helyen történik, ezért ez nálunk zajlott. Az előkészítő fázisban nagy hasznát vettük a cseh és a spanyol partnerek vállalkozásfejlesztési és a játékosítás terén szerzett tapasztalatainak. A tudásbázishoz szükséges háttérinformációk gyűjtése is közösen zajlott. A játékok nagy részét, illetve a hozzájuk tartozó 600 kérdésből álló társasjátékot mi készítettük. A döntésfák, az esettanulmányok, a rövidített változatok elkészítésében aktívan vettek részt a partnerek, illetve van egy fordítófelület is, ahol mindenki a saját régiójára tudja adaptálni az információkat, például mennyi a napsütéses órák száma, mennyi az átlagos csapadék stb.

A játékon kívül készül-e még valami?

Alapvetően a tanárok döntenek el, hogy melyik részt melyik óra keretében mutatják be, ezért készül egy tanári kézikönyv, ami a játékhoz kapcsolódó hosszabb leírásokat tartalmazza, illetve segít abban, hogyan lehet pedagógiai szempontból minél jobban beilleszteni a játékot a tanórai keretek közé. •

Hol lehet kipróbálni az agropoly játékot?

<http://game.plentis.eu/>

Az interjút készítette:
BARTA EDIT és JAKABNÉ BAJÁN ILONA,
Tempus Közalapítvány

ÚJ STRATÉGIA AZ EURÓPAI POLGÁROK KÉSZSÉGEINEK FEJLESZTÉSÉÉRT

New Skills Agenda

2025-re Európában az állások feléhez magasan képzett munkaerőre lesz szükség. Ehhez hasonlóan a betöltendő állások 90 százalékához szükség lesz digitális ismertekre. Hol tartunk jelenleg ebben a folyamatban? Hogyan fogjuk ezt az Európai Unióban elérni?

Az Európai Bizottság átfogó készségfejlesztési programot fogadott el 2016 júniusában. Az új kezdeményezés azt hivatott biztosítani, hogy az emberek fiatal koruktól kezdve a készségek széles skáláját sajátítsák el, illetve hogy a lehető legjobban lehessen fejleszteni a humántőkét. Az új európai készségfejlesztési programot a bizottság a 2016. évi munkaprogramjában hirdette meg. Ennek célja, hogy támogassa a társadalmi felzárkóztatást, és elősegítse az Európai Bizottság első számú politikai prioritásának megvalósítását, vagyis azt, hogy **új lendület kapjon a munkahelyteremtés, a növekedés és a beruházás.**

Ennek érdekében megoldást keresnek három olyan gazdasági kihívásra, mely napjainkban égető fontosságú, nevezetesen arra, hogy

- hiány mutatkozik a munkaerő-piaci keresletnek megfelelő készségekből,
- nem kielégítő a készségek és a képesítések átláthatósága,
- nehéz előre jelezni, milyen készségekre lesz szükség a közeljövőben.

A programban a tagállamokkal együttműködve szeretnék javítani a készségek minőségét és a munkaerő-piaci keresletnek megfelelő készségek elsajátítását.

A 2013-as PIAAC felmérés alapján (az OECD Felnőtt Képesség- és Készségmérés Programja) 70 millióra tehető azoknak az európaiaknak a száma, akik nem tudnak elég jól olvasni, írni, számolni, és nagyjából az EU lakosságának 40 %-ának nincsenek megfelelő digitális készségei. Ezeket az embereket munkanélküliség, szegénység és társadalmi kirekesztődés fenyegeti. Ugyanakkor sok európai polgár dolgozik olyan munkakörben, amely nem felel meg a képzésének és az ambícióinak, és amelyben nem tudja kamatoztatni a tehetségét. Ez elsősorban a magasan képzett fiatalok körében fordul elő. Ezzel egyidejűleg az európai munkáltatók 40%-a arról számol be a 2013-as Európai vállalati felmérés keretében, hogy nem talál megfelelő készségekkel rendelkező munkavállalókat ahhoz, hogy a cég növekedni tudjon. Mindemellett azt is számításba kell venni, hogy túl kevés az olyan vállalkozó szellemű, kompetens ember, akit hozzáállása és képességei alkalmassá tesznek arra, hogy saját vállalkozást indítson, illetve hogy alkalmazkodni tudjon a változó munkaerő-piaci igényekhez.

Növelni kell tehát a készségek szintjét, elő kell segíteni a transzverzális készségek elsajátítását, és – egyebek mellett az ágazati szereplőkkel folytatott párbeszéd alapján – meg kell találni a módját annak, hogy jobban előre jelezhető legyen a munkaerő-piaci készségkereslet alakulása, ez ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy előmozdítsuk a méltányos, inkluzív és fenntartható növekedést, valamint a társadalmi összetartozást.

Annak érdekében, hogy ezen a területen jelentkező kihívásokkal megbirkózzunk, az Európai Bizottság 10 intézkedésből álló kezdeményezést indított el. Ezeknek a hatására jobban láthatóvá válnak majd a rendelkezésre álló készségek, és helyi, tagállami, valamint uniós szinten egyaránt javulni fog az elismerésük – az iskoláktól az egyetemeken át a munkaerőpiacig. A következő két évre vonatkozó konkrét intézkedések az alábbiak:

► **Készséggarancia:** a kezdeményezés azt hivatott elősegíteni, hogy az alacsonyan képzett felnőttek minimális szintű írástudásra, olvasáskészségre, számolni tudásra és digitális készségekre tegyenek szert, továbbá hogy iskolázottságuk elérje a felső középfokú szintet.

► **Az európai képesítési keretrendszer felülvizsgálata:** a cél a képesítések értelmezhetőségének és az európai munkaerőpiacon rendelkezésre álló összes készség hasznosításának javítása.

► **A digitális készségekkel és munkahelyekkel foglalkozó koalíció:** a kezd eményezés keretében a tagállamok, valamint az oktatásügyi, a foglalkoztatási és az ágazati érdekelt felek együtt tudnak működni annak érdekében, hogy tekintélyes tehetségbázis jöjjön létre, és hogy az európai polgárok és munkavállalók birtokában legyenek a megfelelő digitális kompetenciáknak.

► **A készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködés terve:** a cél az, hogy meghatározott gazdasági ágazatokban javuljon a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés, és csökkenjen a szakképzett munkaerő hiánya.

► **Harmadik országbeli állampolgárok készségeinek felmérését segítő útmutató:** az útmutató a menedékkérők, menekültek és más migránsok készségeinek és képesítéseinek korai azonosítását, illetve készség- és képesítési profiljának korai meghatározását segíti.

► **Az Europass keretrendszer módosítása:** a cél jobb és könnyebben használható eszközöket biztosítani ahhoz, hogy az emberek be tudják mutatni saját készségeiket, és hasznos, naprakész információkhoz jussanak az aktuális készségigényekkel és tendenciákkal kapcsolatban, ami segítheti, hogy szakmai és tanulmányi kérdésekben megfelelő döntéseket tudjanak hozni.

► **A szakképzés vonzerejének, népszerűségének növelése („elsődleges választás”):** több munka-alapú tanulási lehetőséget kell biztosítani a szakképző intézmények diákjai számára, és láttatni kell, hogy a szakképzés pozitív eredményeket hoz a munkaerőpiacon.

► **A kulcskompetenciákról szóló ajánlás felülvizsgálata:** elő kell segíteni, hogy minél többen elsajátítsák azokat az alapvető készségeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy munkát találjanak és boldoguljanak a XXI. században, különös tekintettel a vállalkozó kedv és az innovatív hozzáállás ösztönzésére, valamint a vállalkozói és innovációs készségek fejlesztésére.

► **A diplomások pályakövetése:** a cél az, hogy több információ álljon a rendelkezésünkre arról, hogyan boldogulnak a diplomások a munkaerőpiacon.

► **Javaslat az elitelvándorlás (agyelszívás) problémájának megoldására:** további elemzést kell végezni a témában, és elő kell segíteni a bevált módszerek átadását és átvételét.

A kezdeményezést bemutató kisfilm angol nyelven az alábbi linken érhető el:

www.youtube.com/watch?v=-KYLcdGHSSw

Összeállította:

SZABÓ CSILLA, Tempus Közalapítvány

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Erasmus+

